

Biblical Perspective: Unang Yugto
Gisulat ug Gibatbat ni Ildefonso J. Rubrico
Alang sa Biblical Perspectives

Pasiuna

Maayong gabii kaninyong tanan! Kini ang "Biblical Perspectives," ang bag-ong programa sa telebisyon niini nga istasyon. Kini ang inyong alagad, Nene Rubrico, nga mopadangat sa mainit nga pag-abiabi sa tanan nga nakig-uban kanako karon.

Sulod sa mosunod nga pila ka minuto, maningkamot ako sa pagdala kaninyo sa mga panghunahuna gikan sa basahon nga naila sa kadaghanan kanato, ang Biblia. Gikan niini nga Basahon, buot kong ipakig-ambit kaninyo ang pipila ka mahinungdanong pagtulon-an nga makatabang kanato sa: (a) dugang pagsabot sa atong kaugalingon ug sa nagkaguliyang nga kahimtang sa katawhan; (b) pagtul-id sa atong relasyon uban sa atong isigkatawo aron kita mahimong magkinabuhi nga malinawon uban sa usag-usa; ug, labaw sa tanan, (k) pagpakigsandurot sa Bugtong Matuod nga Dios kinsa mihukom sa paghigugma kanato taliwala sa atong pagkamakasasala ug sa atong mga kakulangon.

Kining tulo ka tumong --pagsabot sa kaugalingon, pagpakiglambigit sa isigkatawo, ug pagpakigsandurot sa Dios-- nagpaila sa atong pagkinahanglan sa walay-puas nga pagkonsulta sa Biblia. Dinhi niini nga programa sukad karong adlaw, maningkamot kita pagtuki niini nga mga pagtulon-an sa paagi nga motagbo sa atong mga panginahanglan.

Nakasiguro ako nga daghan gayod ang nakaila sa Biblia, ug sa walay duhaduha moingon nga naghigot kini mahitungod kang Jesus ug sa Iyang mga milagro, sa sugilanon sa Israel o sa mga Judio, o sa karaang tawo nga bungoton nga nagsul-ob sa taas nga bisti ug

nagpanaw sa kamingawan, o sa pipila ka magbalantay sa karnero nga nagpalabay sa ilang panahon uban sa mga karnero ug mga kanding. O tingali, kon hunahunaon ta ang Biblia mahinumdoman dayon nato si Moises ug ang mga kaaway niyang taga-Ehipto o ang salida nga "Ten Commandments" o ang bag-ong salida nga "The Passion of the Christ" nga lagmit nakita na ninyo sa mga sinihan o sa mga iligal nga kopya sa VCD ug DVD. Apan unsa man gayod ang Biblia?

Ang kasagarang tubag mao nga ang Biblia ang sagradong basahon sa Cristohanong pagtuo (ug may bahin niini nga sagrado usab sa relihiyon sa mga Judio), ingon nga ang Koran ang balaang basahon sa Islam, o ang Vedas sa Hinduismo. Kung ato kining pangitaag lugar sa maayong pagkahan-ay nga mga basahon sa laybrari, lagmit nga ibutang ta kini kauban sa mga "Sagradong Basahon". Apan ang pulong 'sagrado' dili makahatag kanato sa masangkarong hulagway sa Biblia. Gani dili man iksakto ang sugyot sa pagtandi niini sa Koran ug sa Vedas.

Sa laing bahin, ang Biblia dili usa lamang ka basahon, kondili *koleksyon sa mga basahon*. Lainlain ang porma ug ang unod niining mga basahona. Adunay mga sugilanon, tinuod nga hitabo o samingay; may mga balaod, mga panultihon, o sanglitanan; aduna man ganiy personal nga mga sulat. Aduna say mga balak ug pinasahing istilo sa literatura sa mga "panagna" ug sa relihiyosong mga tulomanon nga gimugna alang sa publikong pag-ambahan. Kini nga listahan pipila lamang sa nagkalainlaing matang sa mga basahon nga naglangkob sa Bilia.

Apan bisan pa niana, lagmit may mangutana: "Nganong ang Biblia man gayod ang atong tamdan?" Nagtuo ba kita nga tungod kay masangkaron kaayo ang mga hilisgotan nga gituki sa nagkalainlaing paagi niini nga basahon, makapukaw na kini sa pagkamapakisayron sa tawo? Niining may pagkataphaw nga pangutana, may pipila nga motubag ug "OO." May moingon "DILI," ug ang kadaghanan motubag ug "tingali" o "ambot lang... unsa may ikasulti mo?"

Sa prangka nga pagkasulti, dili ko kamo mabasol sa inyong pagtubag niana nga paagi! Daghan kanato ang nag-isip nga ang "kamatuoran pangitaon pa sa gawas" --sama sa hugot nga gituohan nila ni Mulder ug Scully, mga aktor sa sikat nga serye sa telebisyon nga X-Files--inay nga "ania sa sulod" (sa atong kasingkasing). Apan maayo tingali kon uban sa hugot nga pagtuo paminawon ta ang inilang mga tawo sa kasaysayan nga mopamatuod sa walay kinutobang epekto sa Biblia sa ilang kinabuhi...

Kinsa man ang pipila niining inilang mga tawo ang dayag nga mipamatuod sa ilang pagsandig ug pagtuo sa Biblia?

Unahon ta ang inilang siyentipiko, ang tawo nga mihubit sa mga lagda sa pisikal natong uniberso, si Sir Isaac Newton, ang mihatag kanato sa *Law of Gravitation*. Kini ang gisulat sa usa ka awtor labot kaniya: "Mapaubsanon ug tig-inusara, si Isaac Newton usa ka Cristohanon nga nagtuon sa Biblia matag adlaw ug mituo nga ang Dios ang nagbuhat sa tanang butang, lakip na sa Biblia. Nagtuo siya nga matuod ang tanang gisulti sa Biblia. Sumala pa sa daghang nagsulat labot kaniya: Sa tibuok niyang kinabuhi kanunay niyang gitandi ang mga kamatuoran sa Biblia ug ang mga lagda sa pisikal ug teoretikal nga siyensya ug wala gayod siya makakaplag ug kasungian niining duha. Ang mga sinulat ni Newton miulagway sa iyang pagtuo nga ang iyang nabuhat pinaagi sa siyensya maoy paagi sa paglig-on sa pagtulon-an sa Biblia."¹

Ug sumala pa sa laing manunulat:

2) Nahigugma siya sa Dios ug mituo sa Pulong sa Dios - sa katibukan niini. Siya misulat, 'Sukaranon ang pagtuo ko sa Biblia ingon nga Pulong sa Dios, nga gisulat sa mga tawo nga linamdagan. Gitun-an ko ang Biblia matag adlaw.'²

Lain pang banggitang siyentipiko, si Albert Einstein, ang nakadiskubre sa *General Theory of Relativity* ug sa matematika nga nagmugna sa bomba atomika. Kini ang

iyang giingon bahin sa Biblia: "Sa bata pa ako gitudlo kanako ang Biblia ug ang Talmud. . .Walay makabasa sa Maayong Balita nga dili mobati sa aktwal nga presensya ni Jesus. Ang iyang personalidad nagtibok sa matag pulong. Walay tawong minaomao nga mahupong sa ingon nga kinabuhi."³

Ug si William Shakespeare, nga giisip sa kadaghanan nga labing maayong manunulat nga natawo sa kalibotan. Giingon nga usa siya ka masibotong sakop sa *Church of England*. Bisag wala gayod tuod siya mosulat ug drama pinasikad sa sugilanon sa Biblia, sagad niyang gikutlo ang Biblia ug ang *Book of Common Prayer* sa iyang mga sinulat. Mikutlo gikan sa labing menos 42 ka mga basahon sa Biblia. Si Shakespeare mikutlo gikan sa Mateo kapin kon kulang mga 151 ka higayon ug sa Mga Salmo, 137 ka higayon.⁴

Pipila ka bulan sa wala pa siya mamatay, siya misugo nga ikulit sa iyang lapida kining mga pulonga: "Higala, tungod ug alang kang Jesus ayaw kaluta ang abo nga gilubong niining dapita. Bulahan ang tawo nga dili motandog niining lapidaha, ug tunglohon siya nga sa akong mga bukog mokuha."

Si Helen Keller, nga nagmalamposon taliwala sa iyang pagkabuta gikan sa iyang pagkatawo, naila sa tibuok kalibotan isip manunulat ug lektiyurer. Kini ang iyang giingon labot sa Biblia: "Hangtod anaron ta ang atong kaugalingon sa pagbasa sa Biblia sa panahon sa kalipay ug kagubot, dili nato matagamtam sa hingpit ang kahupayan niini kay kulang ang panimbang ta tali sa kahayag ug kangitngit."⁵

Dinhi mismo sa ato, ang kaugalingon natong nasudnong bayani nga si Jose Rizal. Duha ka tuig human siya tudloi sa iyang inahan, nakabasa na siya sa kinatsila nga bersyon sa Latin Vulgate Bible. Pagpamatuod sa impluwensya niini kaniya, gipasukad niya ang ulohan sa iyang nobela, *Noli Me Tangere* (Ayaw Ako Paghikapa), sa

hubad gikan sa Latin sa gisulti ni Jesus kang Maria Magdalena sa Juan 20:17 (gikutlo gikan sa website sa Ateneo de Manila University).

Ang 43 ka presidente sa Tinipong Bansa sa Amerika, gikan kang George Washington ngadto kang George W. Bush, pulos sakop sa mga denominasyong Cristohanon nga nagtuo sa Biblia.⁶

Sa walay duda, ang lig-ong testimonyo niining mga tawong inila nga gihisgotan ko sa unahan maoy mga pagpamatuod nga ang Biblia dakog nahimo sa ilang kinabuhi ug nagpadayon kini hangtod karon.

Ngano man kini? Sa makausa pa, ang tubag makita diha sa ulosahong kinaiya sa Biblia ingon nga Basahon sa mga basahon.

Kay kung atong ibutang ang koleksyon sa mga basahon sa Biblia diha sa han-ayanag mga libro sa atong hunahuna, atong mamatikdan nga ang uban niini walay kalabotan sa relihiyon, sukwhi sa kasagarang pagtuo. Kung buot hunahunaon, daghang mga parti sa Biblia ang naghulagway sa kasagarang interes sa katawhan gawas sa relihiyon. Ang pipila sa mga gibantog nga sugilanon sa Biblia nagpadayag sa tawhanong mga interes samtang ang mga tataw nga elemento sa relihiyon anaa sa luyo. Pananglitan, sa makatandog nga sugilanon nila ni David ug Absalom nga makita sa II Samuel.

Sa laing bahin, kung atong ilain ang mga bahin sa atong klasipikasyon nga may kalabotan sa relihiyon o "relihiyoso", ang uban kanila daw dili motukma sa relihiyosong kinabuhi nga nasabtan sa mga tawong edukado sa modernong panahon -sama pananglit sa mga lagda alang sa pag-ihaw sa mga mananap nga ihalad diha sa Basahon sa Levitico.

Makita dinhi niining sagradong basahon, o sa relihiyosong mga sinulat, nga "ang mga elementong

relihiyoso gipadayag diha sa adlaw-adlaw nga panghitabo sa kinabuhi sa mga tawo sa lainlaing mga dagway niini." Ang relihiyosong pagpadayag sa Biblia makita diha sa masangkarong paghulagway sa kinabuhi, sa pagkatawhanon ug pagkasekyular niini." Ang Biblia mipadayag sa talagsaon ug ulosahon niining pagkamao - ingon nga kalangkoban sa mga relihiyosong literatura nga walay sama.

Kining bililhon kaayo nga basahon naghupot sa mga "tulugkarong pagtulon-an" sa Dios. Ug sa atong pagkutay sa mga sugilanon ug sa katawhan niini sa atong panahon ug sitwasyon karon, makugang kita sa pagkatukma sa mensahe niini sa modernong panahon. Sama ra nga ang Dios mismo ang direktang nakigsulti kanato diha sa atong mga hunahuna ug sa atong mga binuhatan.

Ug tataw nga nakigsulti Siya kanato karon! Ang Biblia mao ang Pulong sa Dios, busa kasaligan kini ug dili molubad. Nganong makasulti man kita niini? Ang Iyang mensahe mapuslanon ngadto sa mga Isrelita sa kamingawan sa Paran, 3,500 ka tuig kanhi. Nagpadayon kini pagkamapuslanon karong 2004 A.D. sa America, sa China, sa Africa, ug sa Pilipinas.

Ang Biblia nagsulti kanato diha sa basahon sa Mga Hebreo, kapitulo 1, bersikulo 1 ug 2, nga "sa karaang panahon" (sa ato pa, sa panahon sa Daang Kasabotan) "misulti ang Dios ngadto sa atong mga katigulangan pinaagi sa mga propeta sa makadaghan ug sa nagkalainlaing mga paagi, apan niining katapusang mga adlaw" (sa ato pa, niining panahona, o karon) "misulti siya kanato pinaagi sa Iyang Anak" (nga si Jesus). "Pinaagi kaniya gibuhat sa Dios ang uniberso, ug gipili siya aron manag-iya sa tanang butang."

Duha ang mensahe niini nga teksto: una, nakig-uban kanato ang Dios sukad sa sinugdanan, nakigsulti Siya kanato pinaagi sa gipili niyang mga tigpamaba, ang mga propeta. Sa panahon sa Bag-ong Kasabotan, nausab ang

paagi sa Iyang pagpakigsulti kanato. Karon ang Iyang Anak na ang nakigsulti. Apan si Jesus, bisan kon tawo Siya, naghupot usab sa kinaiya sa Dios, kay Siya (si Jesus) mao may "nanag-iyá sa tanang butang" ug gani diha man Siya pagbuhat sa uniberso -gani, si Jesus mao man mismo ang Magbubuhát! (sumala sa Hebreo). Kini ang ikaduhang mensahe.

Kining tulugkarong pahayag mahitungod sa paagi sa Dios sa pagpakigsulti sa Iyang katawhan (kita), kaniadto ug karon, gisuportahan sa mga bersikulo nga makita sa Ebanghelyo ni Juan, kapitulo 1, bersikulo 1 ug 2, nga nag-ingon:

"Sa wala pay nabuhát bisan unsa, ang Pulong diha na. Ang Pulong uban sa Dios, ug ang Pulong Dios."

Tataw gikan sa pahayag sa Juan ug sa Hebreo nga:

1. Nakigsulti ang Dios kanato sukad pa sa sinugdanan hangtod karon, ug sa umalabot (sa katapusang mga adlaw); wala moundang ang Dios sa pagpakigsulti kanato. Bisán pag miundang na ang uban kanato sa pagpamati Kaniya; ug

2. Ang Dios mao mismo ang Balaang Mensahe, kaniadto ug karon, o ang gipadayag. Ang Dios mismo ang mensahe ug ang mensahero (sa laktod nga pagkasulti, Siya ang "Pulong").

Dugang pa niini, ang mensahe sa Dios (ang Pulong) *dili mausab* ug *dili matarog*. Sa Malaquias 3:6 ang Dios mipadayag, "Ako ang Ginoo, ug dili ako mausab." Ug ang Hebreo 13:8 miingon nga "Si Jesu-Cristo mao gihapon kagahapon, karon ug sa walay kataposan."

Unsa may buot ipasabot niini nga mga bersikulo kanato karon?

Biyaan ta sa makadiyot kining bug-at nga paghisgot labot sa teolohiya ug isipon ta kung unsa ang kahulogan niining mga bersikuloha sa atong sekyular ug kontemporaryong sitwasyon. Nag-agad kanato ang kalamposan o kapakyasan sa paglangkat sa kadaotan sa atong kalibotan. Nag-agad usab kanato ang kasulbaran sa mga isyu nga nagbungkag sa atong relasyon sa usag-usa.

Nagtuo ako nga ang gitanyag sa Biblia kanato karon mao gayod ang Balaang Paggiya ngadto sa daw dili masulbad nga mga problema sa atong panahon. Nagtanyag kini kanato sa diosnong mga solusyon sa mga butang nga naghasol kanato isip mga indibidwal o isip usa ka nasod.

Gikan sa Kasulatan mabasa ang gibantog nga saad: "Mianhi ako aron makabaton kamo ug kinabuhing madagayaon," (Juan 10:10) Makasusubo hunahunaon nga alang sa kadaghanan kini nga saad wala matuman. Kining "kinabuhing madagayaon" nga gisaad sa Biblia padayon nga nagmaidlas gikan sa daghanang katawhan. Hinonoa, ang atong mapaabot mao ang sukwhi ug madulom nga saad: "ang saad sa espada nga mobungkag sa kalinaw (Mateo 10:34: "Ayaw kamo paghunahuna nga mianhi ako aron pagdalag kalinaw sa kalibotan: dili kalinaw ang gidala ko, kondili espada.")

Isipa, pananglitan, ang gituohan sa kadaghanan nga makaluluoy nga kahimtang sa atong nasod ug ang gisulti sa Biblia diha sa Panultihon 29:18 nga nag-ingon: "Ang nasod nga dili giyahan sa Dios, dili matigayon, bulahan ang tawong nagtuman sa balaod sa Dios."

Si Phillip Yancey, ang nagsulat sa halinon kaayong libro nga giulohag "*What's so Amazing about Grace?*" milakbit sa higayon dihang giingnan ni kanhi-Presidente Bill Clinton ang nagpamati kaniyang mga Protestante sa White House: "Daw nailo ako sa espiritu."

Kining tawhana, nga dugay nang membro sa Southern Baptist, misugilon kung unsa kalisod ang pagpangitag Cristohanong komunidad sa Washington, D.C. –“ang labing sekyular nga syudad nga akong napuy-an sukad masukad” sumala kang Clinton. Dihang nakasimba ra gayod siya uban sa iyang pamilya, gidumog sila sa mga sakop sa media ug nawad-ag bili ang ilang pagsimba. Dugang pa niini, tungod sa iyang matugtanong panlantaw sa daghang isyu sama sa *birth control*, ug sa katungod sa mga bayot ug mga tomboy, ug sa iya mismong imoral nga pagkapangdol, gisalikway siya sa mga konserbatibong Cristohanon. Sa dihang nagpapili siya pag-usab isip presidente, nakita niya samtang nag-jogging siya sa dalan sa syudad, ang mga istiker nga gipapilit sa mga bamper sa mga awto nga nag-ingon:

"Sala batok sa Dios ang pagboto kang Clinton."

Bisan ang iyang sikat nga asawa nga usa ka banggiitang abogada wala pasayloa. Siya ug ang iyang asawa nga si Hillary walay lipudlipod nga gitawag nga "Ahab ug Jezebel," sa pagtandi kanila sa labing bangis nga hari sa Israel ug sa iyang asawa nga sama kabangis kaniya. Niadto usab nga panahon, ang nasudhong pangulo sa Kumperensya sa Southern Baptist misaway sa lokal nga iglesia sa Arkansas tungod kay wala nila paphaa si Clinton sa ilang listahan sa mga membro.

Giingnan ni Clinton si Yancey ug ang ubang mga pangulo sa iglesia: "Dugay na ako sa politika ug madawat ko ang mga pagsaway ug kapungot. Apan nakurat ako sa kapungot nga gipakita kanako sa mga Cristohanon."

Unya gipahayag niya ang mahagitong pangutana nga angay mohasol kanatong tanan nga nagtawag sa atong kaugalingon nga Cristohanon:

"Nganong nagdilaab man sa kapungot ang mga Cristohanon?"

Niining programa nga gitawag natog 'Biblical Perspectives,' makatagbo kitag daghan pang mga pangutana nga sama katulogkaron niini, ug sulayan ta kini pagtubag ubos sa lamdag sa mga pagtulon-an sa Biblia.

Sa katibuk-an, atong hisgotan ang gitawag nga "nagbagang mga isyu karon" -katilingbanon, ekonomikanhon, politikanhon. Ato kining tukion ubos sa giya sa Kasulatan, uban sa mainiton ug mahigugmaong dan-ag sa Biblia. Dili kita mogamit sa tawhanong sukdanan, kondili ang sukdanan sa Dios lamang ug dili kita mopahamtang ug hukom gawas sa gisulti sa Dios.

Ug samtang daghan sa atong mga pangutana lagmit bug-at ug tulogkaron, paninguhaon nato kini pagtubag sa labing yanong paagi. Dihay sugilanon labot sa inilang teologo nga Aleman, si Karl Barth, nga gihinginlan ngadto sa Sweden tungod sa iyang pagsupak sa *Third Reich* ni Hitler. Human niadto gisulat niya ang *Church Dogmatics* nga may 10,000 ka pahina. Usa ka adlaw niana, miduaw siya sa University of Chicago diin gidumog siya sa iyang mga magdadayeg nga mga estudyante ug mga iskolar. Wala madugay gipangutana siya sa usa kanila:

"Dr. Barth, unsa man ang labing tulogkaron nga kamatuoran ang imong nakutlo sa imong mga pagtuon?"

Kini gitubag ni Barth sa walay pagduhaduha:

"Nasayran ko nga ni Jesus gimahal ako kay ang Biblia kanako mipahibalo."

Kining yanong tubag ni Barth nga gikutlo gikan sa popular nga kanta sa atong Sunday School mopahinumdom kanato nga 2,000 ka tuig kanhi si Jesus mismo, uban sa yano ug tin-aw nga paagi, nagtudlo sa bagang duot sa katawhan nga nagkalainlaig gigikanan sa kahibulongang

mga pagtulon-an mahitungod sa Iyang kaugalingon ug sa gingharian sa Iyang Amahan.

Ang Atong Gitinguha

Ang atong buluhaton niini nga programa sa telibisyon mao ang pagtuki sa mga hilisgotan nga sa kanunay moapektar sa kinabuhi sa Cristohanong komunidad sama sa atoa. Mga isyu sa katilingban ug sa simbahan nga angay natong bantayan tungod kay makaut-ot kini sa moralidad sa atong katawhan ug sa atong katakos sa pagtukod sa lig-on nga nasod nga gigiyahan sa kahadlok sa Dios ug sa espirituhanong mga mithi nga dili-matay-og.

Alang sa dugang pagpatin-aw sa atong metodo, tugti ako sa pagtandi niini sa metodo sa siyensya:

- atong hunahunaon nga ang atong laboratoryo mao ang kalibotan karon;
- ang atong gamiton sa ekspermento diha sa atong laboratoryo mao ang nagbagang mga isyu nga giatubang ta karon, o kadtong lagmit atubangon ta sa umalabot ;
- ang atong mga microscope, computer, ug uban pang kahimanan sa laboratoryo mao ang katibuk-ang Biblia, ang Daan ug Bag-ong Kasabotan;
- ug sa kataposan, ang mga siyentipiko nga mag-ekspermento, mosukod ug motala sa mga datus, ug motaho niini, mao kita -kamo ug ako.

Sa atong pagkaplag sa kamatuoran sulod nining atong "laboratoryo", mogamit kita -kamo ug ako—sa tanang himan nga atong makaptan -atong kahibalo, kasinatian, natun-an sa eskwelahan, atong mga pagbati, ug ang atong pagtuo sa Dios nga hingpit nga nagmando sa atong mga kinabuhi.

Sa atong pagsugod niini nga programa, tugti ako sa pagpadayag nga wala akoy politikanhong katuyoan dinhi, nga wala ako magdala sa bisan unsang grupo o organisasyon. Boluntaryo ang akong pagbuhat niini ug

gihalad kini sa pagtuo nga "ang nasod nga dili giyahan sa Dios dili matigayon," sa pagkutlo sa Panultihon 29:18a.

Aron matuman kining mahinungdanong mga tumong, gikinahanglan ko ang inyong tabang:

1. ang inyong masibot nga partisipasyon pinaagi sa inyong mga komentaryo ug mga sugyot labot sa mga isyu nga tukion ug sa unod sa programa; ug,
2. mahinungdanon ang inyong mga komentaryo aron magpabiling mainiton, mapuslanon, lab-as, bibo, ug interesante ang atong diskusyon.

Matag karon ug unya, among ipakita ang among mga numero sa telepono. Mahimo sab kamong mag-email o mobisita sa among website sa <http://www.biblical-perspectives.org>

Hinumdomi: Mahinungdanon ang inyong komentaryo, sugyot o pangutana!

Ug karon, tinahod kong mga tigpamati, takna na sa pagpanamilit. Hangtod sa sunod higayon, kini ang inyog alagad, Nene Rubrico manamilit sa pag-ingon:

"Ang nasod nga dili giyahan sa Dios, dili matigayon."

Panalanginan kamo sa Dios!

Copyright©2004 ni Ildefonso Rubrico
Kung Kutloon alang sa mga pagtuon, palihog ipahibalo
nga gikutlo kini gikan sa
www.biblical-perspectives.org